

מעז ייצא מתוק? התפיסה המעוותת של מנהיגי אירופה מובילה לנפילתם

written by אלי קלוטשטיין | 13.05.2026
פורסם במקור ראשון, בתאריך 13 במאי, 2026.

נשיא צרפת עמנואל מקרון הודה השבוע בפה מלא בביקור בקהיר שהשפה השנייה הכי מדוברת בארצו, אחרי צרפתית, היא ערבית. זה נתון מדהים, שמשקף את עוצמת האחיזה של הקהילה המוסלמית בממשלה בפריז, שבעבר הייתה אחד המרכזים הגדולים ביותר של נצרות מערבית.

קשה להתפלא על המצב הזה, שכן פריז אוכלת את הפירות הבאושים שהיא עצמה גידלה: במאה שעברה הייתה צרפת אחת המעצמות הקולוניאליסטיות הגדולות, ורבות מהארצות שבהן שלטה ¹ ושלתושביהן היא אפשרה לבוא ולהתגורר בה לאחר מכן ² הן ערביות. כעת המדינה מוצפת באזרחים ממוצא צפון-אפריקני, בעיקר, ולפי ההערכות לפחות כ-10 אחוזים מהאוכלוסייה בצרפת הם מוסלמים.

זה נתון דרמטי, גבוה יותר מכל מדינות המערב באירופה, וההשפעה שלו ניכרת במישור הפוליטי, התודעתי ועוד. שיעור כזה באוכלוסייה גבוה יותר אפילו ממדינות מערביות אחרות שנוטות שמאלה ושמוסלמים רבים מתיישבים בהן, כולל גרמניה (שהוצפה בפליטים סורים, ובסך הכול המוסלמים מהווים בה כמעט 7 אחוזים מהאוכלוסייה), בריטניה (כ-6 אחוזים מהאוכלוסייה) קנדה, איטליה, הולנד (כמעט 5 אחוזים) או אוסטרליה (3 אחוזים).

כמנהיגה בכירה באיחוד האירופי, אולי אחת הטוענות לכתר ההובלה של הגוש היבשתי, צרפת הייתה אחת ממדינות אירופה שגם דחפו בשנה שעברה להכרה במדינה פלסטינית, ויחד עם ערב הסעודית הייתה מיוזמות הכנס שעסק באו"ם בנושא. היא בולטת בפעולותיה המדיניות מול האמריקנים וגופים אחרים, ופריז היא אחד הגורמים שמכתיבים את הקו הדיפלומטי של האיחוד.

אך הצרפתים אינם פועלים בחלל ריק: יחד עם מדינות בכירות אחרת ביבשת, הם לא מתייאשים מלנסות לפגוע בישראל בדרכים רבות בזירה המדינית. בשבוע שעבר דווח כי באיחוד מתגבש מומנטום, גם ברמת המדינות הבודדות וגם ברמה המוסדית הגבוהה, לחרם על מוצרים מההתנחלויות ³ אף שבשלב הזה צעדים כאלה לא אושרו. הדגש כאן הוא על המילה "טרם", שכן הנציבות האירופית הודיעה כי צעדים אפשריים כאלה עדיין על השולחן, ועשויים לעלות לדיון בהמשך.

מכל מקום, האירופים לא התאפקו, ונתנו דרור לפעילותם האנטי-ישראלית: ביום שני הטילה מועצת שרי החוץ של האיחוד עיצומים על "מתיישבים אלימים", ולא בפעם הראשונה. כמו כן, האיחוד הפעיל את הכלי הזה "על ראשי המתנחלים", כולל קבוצות כגון רגבים או תנועת אמנה,

ללא קשר כלל לשאלה אם הם אלימים או לא, אם יש קשר בינם לבין אלימות ועוד? מה שמעניק תוקף לטענות בישראל שמדובר בצעד פוליטי, שאינו בהכרח קשור לזכויות אדם או לרווחת הפלסטינים.

בקידום הצעדים הללו בולטות מדינות כגון ספרד, סלובניה ועוד, שידועות בקו הביקורתי החריף שלהן כלפינו. אך נראה שאירופה קיבלה בשבועות האחרונים חיזוק מורלי, לכל הפחות, מנפילת ממשלתו של ויקטור אורבן בהונגריה, והעובדה שמחליפו כבר לא חוסם עוד מהלכים מעין אלה.

כך נוצר מצב אבסורדי: בזמן שישראל נלחמת בחיזבאללה, שרי האיחוד מגנים דווקא את צה"ל, ובוחרים לעסוק בהטלת עיצומים על ההתיישבות ביהודה ושומרון. הם לא מתמקדים, למשל, במי שמשגרים טילים ורחפנים לעבר גבול הארץ. כדי לכסות על ערוותם, הם בוחרים לעדכן באותה נשימה גם על עיצומים נגד מחבלי חמאס או על ראשי המשטר באיראן, כאילו כדי למנוע מעצמם את הבושה או בשביל ליצור מראית עין של איזון.

הדבק שבין ירוק לאדום

ממה זה נובע? מה המקור לפעילות האנטי-ישראלית של האירופים, והאם זה באמת קשור לשיעור המוסלמים בארצות גדולות באירופה? על כך ניטש דיון פורה בין חוקרים, עיתונאים ופרשנים, כולל בשאלה עד כמה היבשת הופכת יותר ויותר מוסלמית, מה המשמעות של תופעה כזו ואיך מודדים אותה. כמו כן, האם כבר הבעיה קיימת בדור הזה, או שהיא רלוונטית יותר לדור הבא, שלגביו קיים חשש שכמות התלמידים המוסלמים עולה על אלה שאינם כאלה או שווה להם?

יש הרבה גורמים שעוסקים בסוגיה, כמו העיתונאית והסופרת הבולטת מלאני פיליפס, שמזהירה כבר שנים מסכנת האסלאם באירופה. אחרים יוצאים בתוקף, למשל, נגד הטענה שיש כמעט רוב לילדים מוסלמים בבירות היבשת. ממילא, סבורים רבים, המוסלמים שמגיעים לאיחוד גם עוברים הטמעה תרבותית, משנים את דרכיהם, ולא מעטים מהם עוברים תהליך חילון מואץ.

אבל בה בעת, חשוב גם להבין שעיקר העניין הוא לא רק השאלה אם יש אחוז גבוה יותר או פחות של מוסלמים בכל מדינה, אם מספר הילדים בני הקהילות המוסלמיות מגיע לרבע או לשליש מכלל בני גילם במדינה או כמה נציגים יש להם בכל מפלגה. בסוף מדובר גם בעניין תודעתי: האם ראשי המדינות ביבשת חשים את הלחץ הפוליטי של הקהילה המוסלמית, ובהתאם מחליטים על מדיניותם? כמו כן, גם בהנחה שהמיעוט הערבי והמוסלמי לאו דווקא גדל, ואפילו אם הוא עובר תהליך חילון, האם אפשר להמעיט מערכו האלקטורלי או לטעון שהוא ישנה את מערכת הערכים והאמונות הפוליטיות שלו, ולפתע יהפוך לאוהב ישראל?

התשובה, שלא תפתיע רבים, היא שסביר מאוד להניח שלא. יתרה מכך, יש לא מעט סימנים לכך שצעירים מוסלמים מהווים בהרבה מובנים את הדבק שמחבר בין תנועות ירוקות לאדומות באירופה, בין שמאל קיצוני לאסלאם הפוליטי. הברית המשותפת של גורמים אלה כמובן רעה

לישראל, והיא מקור לחלק לא קטן מהצרות שלנו ביבשת.

הנוכחות המוסלמית ברחוב האירופי באה לידי ביטוי, למשל, גם בהפגנות הענק ברחבי אירופה, באוסטרליה ובארה"ב נגד ישראל בשנתיים האחרונות, שהובילו בין היתר גורמים אסלאמיים שונים. חלקן נערכו ממש בימים הראשונים למלחמה, כשהדי הטבח של חמאס עוד היו באוויר.

ואם לא די בכל אלה, ראוי להזכיר גם את מגמת האנטישמיות העולה מאוד באירופה, ובפרט את עניין המתקפות נגד יהודים ² שמגיעות לשיא בשנים האחרונות. כדי לא להסתבך בהכללות, נציין רק שההערכות הן שרבות מהמתקפות הללו מבוצעות בידי מוסלמים או תושבים ממוצא ערבי.

טומנים את הראש בחול

התנהלותן הבעייתית של מדינות אירופה לא רק קשורה לישראל, ומשקפת מגמה מדאיגה של סדרי עדיפויות מעוותים. הדוגמה הבולטת ביותר בעת האחרונה קשורה למלחמה באיראן, לתמיכה של ראשי האיחוד בה, ולאופן שבו הגיבו לפגיעה אפילו באינטרסים שלהם.

סקרים שנעשו כבר בתחילת המלחמה הראו את היעדר התמיכה ביבשת למלחמה של ארה"ב וישראל מול הרפובליקה האסלאמית. בתחילת מרץ רוב דעת הקהל במדינות כגון ספרד, איטליה, גרמניה ובריטניה יצאה נגד מעורבות צבאית במלחמה או הפגנת נייטרליות. במידה רבה המגמה הזו שיקפה את הנטייה הפוליטית של רבות מהארצות האלה שמאלה: הייתה התאמה די ברורה בין התמיכה הפוליטית הבסיסית של המשיבים בסקרים ובין התשובות שלהם לגבי המלחמה ורמת המעורבות הרצויה בה.

מדינות אירופה, כולל חברות נאט"ו, אכן סירבו לקחת חלק פעיל במלחמה. הן לא התירו למטוסים אמריקניים לנחות אצלן לעיתים, ואפילו לעבור בשטחן. הן אפילו לא הסכימו לדרישותיו של נשיא ארה"ב דונלד טראמפ להצטרף למשימה להסרת החסימה האיראנית על מצרי הורמוז ³ מצב שהביא לפגיעה רבה בהן יותר מאשר באמריקנים, יצרני הנפט הגדולים בעולם. עצירת משלוחי הנפט בנתיב זה, מהגדולים בעולם, העלתה את המחירים ביבשת. אף שעלות הדלק זינקה גם בארה"ב, היא לא סבלה מחוסרים, וכמדינה אף יכלה למכור את הנפט שברשותה במחירים גבוהים יותר.

עד היום, למעשה, נמנעים האירופים לקחת חלק פעיל בלחימה נגד האיראנים, והם רק מוכנים לשלוח כוחות צבא למשימה הגנתית בלבד ⁴ אך בתנאי שזה ייעשה בתום המלחמה, ואחרי שיוסר כל איום של מעשי האלימות. כשהמסיבה תיגמר, לכו חפשו אותם.

קנצלר גרמניה פרידריך מרץ הגדיל לעשות, ואחרי שתחילה בשנה שעברה תמך ⁵ לפחות מילולית ⁶ במאמץ הישראלי נגד הגרעין האיראני, באחרונה הוא תקף בחריפות את ארה"ב וישראל, אמר שאין להן אסטרטגיה, וכי האיראנים משפילים אותן. בדבריו אלה הוא הצליח להסתבך ישירות עם טראמפ, שבין היתר גם הוציא מגרמניה אלפי חיילים שהוצבו שם.

חשוב להדגיש שמנהיגי אירופה נוהגים כך אף שאין צורך ביותר מדי הוכחות נוספות לסכנה האיראנית. טהרן ושלוחיה שיגרו כטב"מים וטילים על בסיסים וספינות של בריטניה וצרפת במהלך המלחמה, וחיילים צרפתים אף נהרגו בקרבות. לטילים ששוגרו לבסיס דייגו גרסייה באוקיינוס השקט, בניסיון לפגוע במטוסים אמריקניים, יש טווח שיכול להגיע גם למזרח היבשת.

ואם לא די בכך, העיתון הממשלתי "כיהאן" באיראן, שמזוהה עם השלטון, השמיע רק בימים האחרונים איום ישיר כשאמר שמדינות האיחוד יהפכו למטרות לגיטימיות משום שהן מארחות בסיסים אמריקניים. כמו כן, אם האזהרה האיראנית השבוע בפני האפשרות שיעשירו אורניום לרמה של 90 אחוזים במקרה של חידוש המלחמה כבר לא תטלטל את האירופים, דבר כנראה לא יזיז אותם.

האם הרתיעה האירופית נובעת מחוסר רצון כללי להילחם, זכר אולי למעשי האימה במלחמות העולם ותקופת השלום והשקט שבאו לאחר מכן? האם זו פחדנות או חוסר רצון "להתעסק" עם איראן, או שזה קשור להשפעה הדמוגרפיה ביבשת על הפוליטיקה? אולי זה בכלל עניין כלכלי, וביבשת מודאגים שאיראן אכן תוכל לסגור את ברז האנרגיה העולמי, מה שיחריף את המחסור שנוצר עקב המלחמה באוקראינה? שמא זה קשור לשורשי האנטישמיות האירופית, שבאה לידי ביטוי בחוסר רצון מובהק לעמוד לצד ישראל או להודות שהיא צודקת כשהיא מדברת על האיום שנשקף מטהרן? ואולי זה שילוב של כל הגורמים הללו יחד, עם עוד כמה דברים נוספים?

ייתכן שהרבה מאוד פשוט קשור לעובדה שראשי היבשת "תקועים" בעניין המלחמה של רוסיה באוקראינה. הם רואים אותה כמתקפה על החירות שלהם ומתמקדים באתגרים שקשורים בה, אך לא קולטים סכנה אחרת, חמורה לא פחות, שמתפתחת מאחורי גבם. הם משקיעים מיליארדים בחיזוק הצבאות שלהם כדי לעמוד בפלישה רוסית עתידית, אם כזו תקרה ² למרות שרוסיה בכלל תקועה בבוץ האוקראיני, ולא נראה כי תזוז משם בקרוב ³ ואינם מורידים את העיניים משם בכלל. הסכנה של ירי טילים גרעיניים מצד מדינה סוררת ומשוגעת כנראה מטרידה אותם פחות, למרות שהרפובליקה האסלאמית כבר הדגימה שאין לה בעיה לטווח אותם.

הימין מתחזק

זו אינה רק בעיה של ישראל, וחובה לומר זאת בקול גדול. עוצמתה הכלכלית, הצבאית והמדינית של אירופה היא נכס מהותי במאבק של העולם הליברלי והמערבי נגד סוכני כאוס שמבקשים לקדם שלטון של עריצות, אלימות, מעשי טבח וראייה חשוכה של העולם. אינספור דוגמאות קיימות למחיר שמשלמים כאשר מנסים לרצות את הכוחות הללו, והיבשת הישנה היא חלק חשוב במאבק נגדם. רבים בארה"ב מבינים היטב שהסיסמה "אמריקה תחילה" אין משמעותה בהכרח בדלנות, אלא עניין של תעדוף משאבים. כחלק מתפיסת עולם כזו, יש מקום נרחב גם למאבק בכוחות שמבקשים להכחיד את כוחה של אמריקה ולפגוע בו, אפילו אם פירוש הדבר שיש לצאת מתוך הראייה הבדלנית הצרה.

אחרי כל זה, יש ביבשת גם תחושה של תזוזה מהעמדה המתבדלת והמרצה. מלבד הנכונות

האירופית להתחיל להתחמש מחדש בעקבות הפלישה הרוסית והאיום שנשקף ממוסקבה ליבשת, משהו שעד אז טרם נעשה, בשנים האחרונות חל שינוי ברגש הפוליטי האירופי. זה בא לידי ביטוי גם בעליית הימין בארצות רבות, לעיתים קרובות הימין הקיצוני. יתרה מכך, יש טענות שהמלחמה באיראן, לצד התגובה האירופי אליה, נתנו חיזוק לימין הפוליטי ביבשת.

הנה כמה דוגמאות מהימים האחרונים: בבריטניה השיגה מפלגתו של נייג'ל פרג' תוצאה חסרת תקדים בבחירות המקומיות, שבאה על חשבון מפלגת הלייבור שבשלטון. בדנמרק ראש הממשלה המכהנת לא הצליחה להרכיב ממשלה, והמנדט עבר לידי יריב מהימין. בגרמניה מפלגת הימין הקיצוני מובילה כמעט בכל הסקרים. זה מצטרף גם למגמה דומה של התחזקות הימין בעוד מדינות, ובהן אוסטריה, פורטוגל ואפילו צרפת, שם מפלגתה של מארין לה-פן שומרת על עוצמה משמעותית ומתכוונת לבחירות לנשיאות בשנה הבאה.

אגב, אפילו המפלה של אורבן בהונגריה לא מיוחסת לניצחון של השמאל, שכן מחליפו פטר מדיאר מגיע מחוגים דומים וצמח במקור במפלגתו של אורבן. ניצחונו, כך נטען, קשור הרבה יותר לעניינים פנימיים ומאבק בשחיתות, ולא לשינוי בהשקפת העולם של מדיניות החוץ ההונגרית.

אך גם אם הימין האירופי יעלה בעוצמה רבה, אין משמעות הדבר שמחר היבשת תשנה את דרכיה. יש בכך גם חסרונות ובעיות שקשורים לעניינים אחרים. עם זאת, זה מותיר פתח לתקווה שיש עוד על להידבר עם ראשי היבשת, וכי ההתנהלות הנוכחית יכולה להשתנות.

*הדעות המובעות בפרסומי מכון משגב הן על דעת המחברים בלבד.